

Dźwięczna czy bezdźwięczna?

Materiał zawiera 1 ilustrację, 5 ćwiczeń, w tym 4 interaktywne.

Dźwięczna czy bezdźwięczna?

Gra na gitarze

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 1

Wymów szeptem głoski: b, z, dz, w. Zapisz tutaj lub w zeszycie, jakie głoski kolejno można było usłyszeć.

W krtani znajdują się wiązadła głosowe (zwane inaczej strunami), które mogą być napięte – wtedy wymawiamy **głoski dźwięczne** – lub rozsunięte i luźne – wtedy mówimy **głoski bezdźwięczne**.

Ważne!

Zapamiętaj! **Wszystkie samogłoski są dźwięczne.**

Wśród spółgłosek możemy znaleźć pary, które różnią się tylko dźwięcznością. Układ warg, języka i zębów przy wymawianiu tych głosek jest taki sam. Jedyna różnica między nimi to napięcie bądź rozluźnienie wiązadeł głosowych.

Oto zbiór spółgłosek twardych tworzących pary (dźwięczna - bezdźwięczna). Pamiętaj, że w podobny sposób łączą się w pary spółgłoski miękkie, np.: wi-fi, zi-si, dzi-ci.

w	b	z	ż	d	dz	g	dż
f	p	s	sz	t	c	k	cz

Niektóre spółgłoski są dźwięczne, ale nie mają odpowiedników bezdźwięcznych: m, n, r, l, ł, j.

Jedyna spółgłoska bezdźwięczna, która współcześnie nie ma odpowiednika dźwięcznego, to spółgłoska ch.

Ćwiczenie 2

Utwórz nowe wyrazy, zamieniając wyróżnione spółgłoski dźwięczne na ich bezdźwięczne odpowiedniki.

brać - głos - dom -
medal - gaża - żal -
gad - żbik - uzda -
bark - zad - waza -
gapa - wrak - kod -
dobór - gazeta - życie -

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Wymów i zapisz, jakie głoski słyszysz na końcu podanych wyrazów.

grób - mózg - mąż - paż -

bieg - krew - próg - gaz -

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

W języku polskim spółgłoski dźwięczne (mające bezdźwięczny odpowiednik) na końcu wyrazu tracą swą dźwięczność.

'Lenistwo' narządów mowy objawia się także przy wymawianiu sąsiadujących ze sobą spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych (mających odpowiedniki) – stają się albo

bezdźwięczne, np. babka [*ba*pk*a*], albo dźwięczne, np. liczba [*li*dź*ba*].

Ćwiczenie 4

Pogrupuj podane wyrazy na takie, których wymowa jest zgodna z pisownią i te, które zapisuje się inaczej niż wymawia.

Wyrazy, których wymowa jest zgodna z pisownią.

Wyrazy, których wymowa nie jest zgodna z pisownią.

pismo

sweter

król

łódź

głębszy

gniazdko

miska

bielizna

kurz

miedź

prędko

busz

wiedźma

kwiat

krótki

książka

pusty

bezpiecznie

kałamarnica

krakowianka

wszystko

krówka

wyprać

ojczym

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ważne!

Poprawną pisownię wyrazów zawierających głoski dźwięczne, które w wymowie tracą dźwięczność, można sprawdzić w innych formach danego wyrazu.

Ćwiczenie 5

Zapisz poprawne formy mianownika liczby pojedynczej i mianownika liczby mnogiej.

M. lp.	D. Im.	M. lp.	M. Im.
krówka	bo krówek	wróg	bo wrogowie
<input type="text"/>	bo ławek	sposób	<input type="text"/>
<input type="text"/>	bo bluzek	stóg	<input type="text"/>
<input type="text"/>	bo babek	obiad	<input type="text"/>
<input type="text"/>	bo trawek	staw	<input type="text"/>
<input type="text"/>	bo widokówek	opad	<input type="text"/>
<input type="text"/>	bo łózek	dziób	<input type="text"/>
<input type="text"/>	bo żelazek	wąż	<input type="text"/>

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.